

Nr 56.

Ankom till Riksdagens kansli den 2 maj 1911 kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande sex särskilda ordinarie anslag under riksstatens fjärde hufvudtitel.

(1:a Afd.)

1:o.

I punkt 18 under fjärde hufvudtiteln af den till Riksdagen den 14 januari 1911 aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att minska anslaget till de värnpliktigas aflöning, inskrifning och redovisning m. m., nu 2,877,465 kronor, med 235,101 kronor till 2,642,364 kronor.

De värnpliktigas aflöning, inskrifning och redovisning m. m.

Till det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 13 januari 1911 har departementschefen i fråga om beräkningen af de anslag, hvilkas storlek är direkt beroende af de värnpliktigas tjänstgöring anført följande:

»Innan jag börjar med de särskilda anslagen under denna hufvudtitel, anhåller jag få erinra om att Eders Kungl. Maj:t redan beslutat att till Riksdagen aflåta proposition om vissa ändringar i värnpliktslagen, så att, bland annat, tjänstgöringstiden för vissa värnpliktiga skulle nedsättas under den nuvarande och vissa värnpliktiga, som förut varit fast anställda, befrias från repetitionsöfningarna. Dessa ändringar kommer jag att redan i den statsverksproposition, som nu skall afgifvas, lägga till grund för beräkningen af alla de anslag, hvilkas storlek är direkt beroende af de värnpliktigas tjänstgöring. Härigenom blifva dessa anslag naturligtvis lägre än eljest skulle vara förhållandet.»

Beträffande det nu förevarande anslaget har departementschefen till ofvannämnda statsrådsprotokoll yttrat följande:

»Af detta anslag har för rullföringsväsendet å fastlandet och å Gottland till färdkostnader och mönstringskostnader pläгат utgå vissa

belopp, som icke beräknats direkt efter de värnpliktigas tjänstgöringsdagar. Däremot har naturligtvis penningbidraget och penningtillskottet plägat beräknas direkt efter tjänstgöringsdagarna.

Färdkostnaderna blefvo i de för 1910 års Riksdag framlagda beräkningarna upptagna till 450,000 kronor. Enligt hvad arméförvaltningen anmält, kunna de för år 1912 nedsättas till 350,000 kronor, beroende dels på förändringen i det stora flertalets tjänstgöring, i det de fullgöra bevärningsrekrytskolan och första repetitionsöfningen i en följd, dels ock därpå att vissa förut under ifrågavarande anslagstitel förda kostnader, såsom exempelvis portionsersättning och penningbidrag under de värnpliktigas färder, numera öfverförts till andra anslag eller anslagstitlar.

Vid beräkning af *tjänstgöringsdagarnas antal* har jag, såsom redan förut (se sid. 3) anmälts, tagit hänsyn till ifrågasatta minskning i tjänstgöringstiden för vissa värnpliktiga och befrielse från repetitionsöfningarna för vissa värnpliktiga, som förut varit fast anställda. Men dessutom hafva företagits några andra ändringar i de under de sista åren använda beräkningsgrunderna. Först och främst har det med anledning af haubitsbatteriernas tillkomst beräknats 210 man öfverflyttade från infanteriet till artilleriet. Den viktigaste ändringen gäller dock värnpliktskontingentens storlek. I de förutvarande beräkningsgrunderna har nämligen den årliga kontingenten värnpliktiga vid infanteriet beräknats till 24,000 man. På grund af den erfarenhet, som vunnits under de sista åren och i synnerhet år 1909, anser jag emellertid, att den årliga kontingenten sådana värnpliktiga framdeles icke bör uppskattas till mer än 23,300 man. Att anslaget för öfrigt tål vid en nedsättning i beräkningsgrunderna framgår däraf, att under år 1909 nära 150,000 kronor af anslaget förblifvit oanvända.

Upptagas färdkostnaderna till 350,000 kronor och beräknas tjänstgöringsdagarnas antal på sätt jag nu angifvit, men följas i öfrigt vanliga beräkningsgrunder, uppgår värnpliktsanslaget för år 1912, på sätt bil. 65 utvisar, till 2,642,364 kronor. Då det för år 1911 upptagits till 2,877,465 kronor skulle det således kunna minskas med 235,101 kronor; men till förekommande af hvarje missförstånd med hänsyn till nyss nämnda 150,000 kronor, anser jag mig böra erinra, att naturligtvis en mycket stor del af sistnämnda minskning å 235,101 kronor beror på den faktiska nedsättning i tjänstgöringen, som jag föreslagit.»

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en af herr *F. W. Thorsson* inom Andra kammaren väckt motion (nr 146), äsyftande bland annat en inskränkning af repetitionsöfningarna för värn-

pliktiga vid samtliga vapenslag inom armén under år 1912 med 15 dagar. I berörda motion yrkas nedsättning af vissa anslag under fjärde hufvudtiteln med inalles 3,256,583 kronor, hvaraf 466,911 kronor skulle belöpa sig på nu ifrågavarande anslag.

Beträffande de till stöd för motionen anförda skälen får utskottet hänvisa till själfva motionen.

Vid beräkningen af förevarande och öfriga i detta utlåtande omnämnda anslag har man utgått från den förutsättningen, att Kungl. Maj:ts förslag om inskränkning i öfningstiden för vissa värnpliktiga skulle vinna Riksdagens bifall. Den proposition om ändring i värnpliktslagen, hvori dessa förslag innefattas, har emellertid icke af Riksdagen bifallits; och följer däraf, att större kraf än Kungl. Maj:t beräknat, komma att ställas på de anslag, hvilka till större eller mindre del äro uträknade med hänsyn till de värnpliktigas tjänstgöringsdagar, eller anslaget till de värnpliktigas aflöning, inskrifning och redovisning

*Utskottets
yttrande.*

- m. m.,
- » » arméns mathållning,
 - » » arméns munderingsutrustning,
 - » » arméns diverse intendenturbehof,
 - » » arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten,
 - » » arméns sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag m. m.

Af dessa anslag äro två förslagsanslag, nämligen det nu ifrågavarande och anslaget till arméns mathållning, de öfriga däremot reservationsanslag. Från förslagsanslagen kunna under alla förhållanden erforderliga utgifter anvisas och hvad de fyra reservationsanslagen beträffar, hafva dessa under de senare åren haft att uppvisa besparingar till så stora belopp, att anslagen synas åtminstone för år 1912 utan förhöjning af de af Kungl. Maj:t angifna beloppen kunna bära de ökade utgifterna utöfver hvad Kungl. Maj:ts förslag innebär. Det synes därför icke vara nödvändigt att af den ofvan nämnda anledningen nu beräkna nyssberörda anslag till högre belopp än Kungl. Maj:t angifvit, därom för öfrigt förslag icke föreligger.

Beträffande den af herr Thorsson väckta motionen får utskottet anföra, att en inskränkning af de värnpliktigas repetitionsöfningar är en fråga, som faller inom värnpliktslagens område, hvarför utskottet icke anser sig behöfva upptaga nämnda förslag till bemötande. Hvad angår det nu förevarande anslaget, hvilket, såsom nämnts, är af förslagsanslags natur, skulle ett bifall till motionärens yrkande om anslagets nedsättande endast medföra, att detsamma öfverskredes. Beträf-

faude de reservationsanslag, som beröras af herr Thorssons motion får utskottet vidare yttra sig i punkt 3:o af detta utlåtande.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med afslag å herr Thorssons motion nr 146 angående anslaget till de värnpliktigas aflöning, inskrifning och redovisning m. m., i hvad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må minska nämnda anslag, nu 2,877,465 kronor, med 235,101 kronor till 2,642,364 kronor.

2:o.

Arméns
mathållning.

Under punkt 21 af fjärde hufvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att minska anslaget till arméns mathållning, nu 7,604,691 kronor, med 218,133 kronor till 7,386,558 kronor.

Uti åberopade statsrådsprotokollet har departementschefen beträffande detta anslag yttrat följande:

»Förslagsanslaget till arméns mathållning har allt sedan år 1908 utgått efter 58 öre per man och tjänstgöringsdag. Med denna beräkningsgrund har visserligen hvarje år en del af anslaget blifvit oanvänd — så till exempel vid 1909 års utgång omkring 395,000 kronor — men hvad som icke användes, återgår, på grund af anslagets natur, till statsregleringen i dess helhet.

Arméförvaltningen har emellertid, oaktadt berörda förhållande, ansett det icke vara tillrädligt att göra någon nedsättning i beräkningsgrunderna för anslaget; och har arméförvaltningen därvid framhållit, att det är omöjligt att ett år i förväg bedöma blifvande lifsmedelspris med någon säkerhet och att just denna omständighet varit bestämmande för anslagets natur. Å andra sidan har arméförvaltningen icke heller velat förorda en *höjning* i beräkningsgrunderna för att tillmötesgå de från vissa håll gjorda yrkandena om en rikligare utspisning för armén. Arméförvaltningen har nämligen funnit dessa yrkanden obefogade, då af verkställd utredning framgår, att svenska arméns provianteringsstater ej allenast äro fullt tillräckliga utan rikligare än någon annan armés.

Köksaffallet.

Det vid armén uppkommande köksaffall plägar försäljas och inkomsterna häraf tillgodoföras truppförbandens enskilda lägerkassor.

Dessa kassor äro författningsenligt afsedda uteslutande för att bereda nytta och nöje för manskapet.

I underdånig skrifvelse den 4 februari 1910 hemställde civilkommissionen, att inkomsterna af köksaffallet för framtiden måtte få ingå till truppförbandens proviantanslag, dit de ju egentligen höra, och komma manskapet till godo i form af förbättrad utspisning.

Då det emellertid befarades, att lägerkassorna, om de beröfvades inkomsterna af köksaffallet, skulle vara ur stånd att fylla sitt ändamål, erhöll arméförvaltningen anmodan att inkomma med utredning i detta afseende.

Arméförvaltningen har nu efter vederbörandes hörande anført, att truppförbanden måste beredas ersättning i någon form, därest inkomsterna af köksaffallet ej längre få disponeras för manskapets nytta och nöje, samt att denna ersättning lämpligen bör utgöras af ett nytt anslag, utgående med visst belopp per man och tjänstgöringsdag. Under framhållande af att manskapets utspisning numera är af den beskaffenhet, att en ytterligare förbättring knappast är erforderlig, har arméförvaltningen, för den händelse civilkommissionens framställning skulle bifallas (och då någon nedsättning i portionspriset icke torde kunna ifrågasättas), hemställt om ett nytt ordinarie anslag, benämndt »anslag till manskapets nytta och nöje» samt beräknadt till inemot 100,000 kronor.

Sammanfattning.

På de af arméförvaltningen anförda skäl anser jag mathållningsanslaget böra liksom hittills beräknas efter ett portionspris af 58 öre för hvarje man och dag. Beräknas antalet tjänstgöringsdagar på förut (sid. 108) angifna, af mig förordade sätt, sker emellertid härigenom faktiskt en nedsättning i beräkningsgrunderna. Detta kan ju också vara önskligt, då anslaget, sådant det hittills beräknats, icke på långt när blifvit taget i anspråk.

Hvad angår köksaffallets disponerande, så lärer en utredning angående lägerkassornas användning vara förestående, och torde vara lämpligast att, innan ärendets afgörande, afvakta resultatet af densamma. Under alla omständigheter synes mig icke lämpligt att nu begära uppdragandet i riksstaten af ett nytt ordinarie anslag.

Med nu af mig förordade beräkningsgrunder skulle beloppet af mathållningsanslaget komma att för år 1912 uppgå till 7,386,557 kronor 52 öre (se bil. 66). Då anslaget för år 1911 utgör 7,604,691 kronor, skulle det alltså kunna minskas med, i jämnt krontal, 218,133 kronor.»

Herr Thorsson har i den under punkten 1:o här ofvan omförmälda motion nr 146 föreslagit, att jämväl detta anslag måtte nedsättas och i sådant afseende angifvit en minskning å 541,617 kronor.

Med hänvisning till hvad utskottet här ofvan i punkt 1:o anfört, får utskottet hemställa,

att Riksdagen med afslag å herr Thorssons ofvannämnda motion angående anslaget till arméns mat-hållning i hvad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må minska nämnda anslag, nu 7,604,691 kronor, med 218,133 kronor till 7,386,558 kronor.

3:o.

Arméns
munderings-
utrustning.

I punkt 23 af fjärde hufvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att minska anslaget till arméns munderingsutrustning nu 4,528,197 kronor, med, i jämnadt tal, 120,050 kronor till 4,408,147 kronor.

Beträffande detta anslag har föredragande departementschefen till åberopade statsrådsprotokollet yttrat följande:

»Allt sedan den nya härordningen antogs, har detta anslag beräknats efter 33 öre om dagen för hvarje man samt 10 öre om dagen för hvarje häst under användning och 5 öre om dagen för hvarje häst under uppställning i depå.

Det efter dessa grunder beräknade anslaget har emellertid visat sig vara mer än tillräckligt. Vid 1909 års slut fanns en reservation af öfver 78,000 kronor. Jag anser därför, att äfven i fråga om detta anslag kan tillämpas den förut (sid. 108) angifna, af mig förordade beräkning af antalet manskapstjänstgöringsdagar, så att anslaget något nedsättes. I så fall skulle, på sätt bil. 69 utvisar, anslagsbehovet för år 1912 utgöra 4,408,146 kronor 92 öre.»

Jämväl i detta anslag har herr Thorsson i den under punkt 1:o här ofvan omförmälda motion nr 146 föreslagit minskning och i sådant afseende hemställt, att anslaget måtte nedsättas med 1,426,651 kronor.

Utskottets
yttrande.

Ehuru Kungl. Maj:ts förslag om inskränkning i vissa värnpliktigas tjänstgöring icke af Riksdagen bifallits, anser sig utskottet icke hafva anledning att bestämma anslaget till högre belopp, än Kungl. Maj:t föreslagit, hvarom för öfrigt förslag icke framstälts, och får utskottet i detta afseende åberopa hvad utskottet härom anfört i punkt 1:o af detta utlåtande.

Herr Thorsson har grundat sitt förslag dels, såsom redan i punkt 1:o omnämnts, på en inskränkning af repetitionsöfningarna för värnpliktiga med 15 dagar, dels ock därpå att det enligt motionärens mening visat sig, att tjänstgöringsdagarnas antal i verkligheten icke uppgått till det beräknade och att det oaktadt en nedsättning af en beräkningsgrund, som en gång af Riksdagen godkänts, ytterst sällan skedde, äfven om densamma föranledde aldrig så stora behållningar å respektive anslag.

Utskottet har redan i punkt 1:o af detta utlåtande framhållit, att en inskränkning i tiden för repetitionsöfningarna förutsätter ändring i värnpliktslagen. Det synes också vara tydligt, att då af ofvan antydda skäl större utgifter, än Kungl. Maj:t beräknat, komma att år 1912 utgå från de anslag, hvarmed kostnaderna för de värnpliktigas öfningar bestridas, det icke är rådligt att nedsätta dessa under de af Kungl. Maj:t angifna beloppen, i synnerhet om anslaget, såsom det nu förevarande, är af reservationsanslags natur.

Utskottet kan sålunda icke biträda motionärens förslag. Hvad motionären anført beträffande de beräkningsgrunder, som användts i fråga om detta och andra, efter ett visst antal tjänstgöringsdagar uträknade anslag, förtjänar emellertid uppmärksammas.

Sålunda torde årligen vid statsregleringens uppgörande böra tillses, i hvilket förhållande det verkliga antalet tjänstgöringsdagar visat sig stå till det beräknade och huruvida icke med anledning af detta antals uppgående eller nedgående ändringar i vederbörande ordinarie anslag böra vidtagas. Att detta också ursprungligen varit afsedt, finner utskottet framgå af hvad dåvarande statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet yttrade till statsrådsprotokollet den 11 januari 1901 i fråga om lämpligheten att fördela kostnaden för de värnpliktigas vapenöfningar emellan skilda anslag, af hvilka vissa vore af reservationsanslags natur. Berörda yttrande lyder sålunda:

»Mot en dylik fördelning af berörda kostnader har invändts, att vissa af dessa, som till följd af de värnpliktiges växlande numerär svårigen på förhand kunna beräknas och därför fortfarande borde af *förslagsanslag* bestridas, skulle komma att falla på i riksstaten uppförda *reservationsanslag*, nämligen: »arméns munderingsutrustning», »arméns diverse intendentur- och sjukvårdsbehof» äfvensom »arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten». Jag kan dock icke finna, att några olägenheter däraf uppstå, om årligen vid statsregleringarnas uppgörande tillses, huruvida antalet af de värnpliktige under nästföregående år undergått någon afsevärd förändring och nämnda anslag sålunda befunnits mindre väl motsvara de på dem belöpande utgifter, samt i dylikt fall rättelser

i anslagens belopp äga rum. Att en sådan rättelse härigenom kommer att inträda först ett år senare än förhållandena kräft, anser jag fullt uppvägas af den reda och ordning i räkenskaperna, som vinnes genom tillämpandet af bestämda grunder för beräkning af anslagen samt genom det därigenom möjliggjorda undvikandet af de för noggrann kontroll af utgifterna synnerligen olämpliga omföringarne mellan anslagen.»

På grund af hvad utskottet anfört får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med afslag å herr Thorssons motion nr 146 angående anslaget till arméns munderingsutrustning i hvad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må minska nämnda anslag, nu 4,528,197 kronor, med, i jämnadt tal, 120,050 kronor till 4,408,147 kronor.

4:o.

Arméns
diverse inten-
denturbehof.

I punkt 24 af fjärde hufvudtiteln har Kungl. Maj:ts föreslagit Riksdagen att minska anslaget till arméns diverse intendenturbehof nu 786,072 kronor, med, i jämnadt tal, 22,468 kronor till 763,604 kronor.

Departementschefen har beträffande detta anslag till åberopade statsrådsprotokollet yttrat följande:

»Detta anslag har de sista åren beräknats efter 6 öre per man och tjänstgöringsdag. Vid 1909 års utgång fanns emellertid en reservation af öfver 48,000 kronor, och jag anser därför anslaget kunna bära den nedsättning, som uppstår, om antalet tjänstgöringsdagar beräknas på förut (sid. 108) angifna, af mig förordade sätt. I enlighet härmed skulle anslaget för år 1912 komma att uppgå till 763,603 kronor 68 öre (se bil. 70).»

I herr Thorssons i punkt 1:o här ofvan omförmälda motion (nr 146) föreslås en minskning i förevarande anslag med 259,391 kronor.

Under hänvisning till hvad utskottet här ofvan under punkterna 1:o och 3:o anfört, får utskottet äfven i fråga om detta anslag afstyrka berörda motion och tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet får alltså hemställa,

att Riksdagen, med afslag å herr Thorssons ofvanberörda motion angående anslaget till arméns diverse intendenturbehof, i hvad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må minska nämnda anslag, nu 786,072 kronor, med, i jämnadt tal, 22,468 kronor till 763,604 kronor.

5:o.

Kungl. Maj:t har i punkt 25 af fjärde hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att höja anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten, nu 1,777,056 kronor, med, i jämnadt tal, 122,530 kronor till 1,899,586 kronor.

Arméns
kasernutredning samt
ved, ljus
och vatten.

I afseende å detta anslag har departementschefen till statsrådsprotokollet yttrat följande:

»Å ifrågavarande anslag fanns från år 1909 en reservation af 130,000 kronor.

Arméförvaltningen har emellertid upplyst, att denna reservation erfordras för att täcka en del af de erforderliga kostnaderna för redan ombesörjd behöflig anskaffning af sängfiltar och sängar med anledning af de nya årsklasser, hvilka ytterligare inkallats och komme att inkallas till repetitionsöfningarna, hvarigenom under dessa den förutvarande tjänstgörande manskapsstyrkan väsentligen ökades.

Befintligheten af ofvan nämnda reservation syntes därför icke vara af betydelse för anslagsbehovet för år 1912.

Icke heller torde detta anslagsbehof i någon nämnvärd grad röna inverkan af ifrågasatta bestämmelser om:

Bestridandet af kostnaderna för uppvärmning och belysning af mäss- och samlingslokaler vid armén.

Vid armén finnas särskilda mäss- och samlingslokaler för officerare, för underofficerare och för manskap. Storleken af dessa med tillhörande kök dels enligt nuvarande förhållanden dels sedan beslutade nybyggnads- och förändringsarbeten för ordnande af sådana lokaler blifvit fullbordade framgår af nedanstående tabell:

<i>nu</i>	för officerare. kbn.	för underofficerare. kbn.	för manskap. kbn.
rum, serveringsrum och tamburer ...	33,466	8,411	24,212
kök.....	3,447	1,109	3,346
<i>sedermera</i>			
	för officerare. kbn.	för underofficerare. kbn.	för manskap. kbn.
rum, serveringsrum och tamburer ...	34,372	13,773	61,414
kök.....	3,631	649	3,804

Samtliga dessa lokaler anordnas på kronans bekostnad, och all vattenförbrukning i dem bekostas af statsverket.

Manskapets lokaler uppvärmas och erhålla lyse på kronans bekostnad, för så vidt nämligen icke marketenterirörelsen därstädes öfverlåtits på enskild person, ty då får denne vidkännas dessa kostnader. Beträffande öfriga lokaler äro dessa visserligen i den mån af mera enskild natur, att de officerare och underofficerare, hvilka af tjänstgöring tidvis äro så bundna vid sin kasern, att de icke hinna besöka sina hem, nödgas intaga sina måltider i dessa lokaler, men de äro därjämte och hufvudsakligen afsedda för militära ändamål, såsom till samling i tjänst- ärenden, krigsspel och andra öfningar inomhus, äfvensom för vistelse under kortare uppehåll under tjänstgöringen. Därför pläga också officers- och underofficersmässlokaler, med undantag af därtill hörande kök och ekonomirum, uppvärmas och belysas på kronans bekostnad.

Städning och öfrig renhållning af lokalerna verkställas af officers- och underofficerskårernas privata mässbetjäning eller, beträffande manskapsmässarna, af manskapet.

Alla de kostnader, som statsverket i nu angifna afseenden får vidkännas för vatten, lyse och uppvärmning, drabba anslaget till arméns kasernutredning m. m.

Arméförvaltningens intendentsdepartement har ansett, att de i regel rådande faktiska förhållandena vid armén, hvad beträffade bekostande af eldning, belysning m. m. af de i kronans etablissemang befintliga mäss- och samlingslokaler, utan tvifvel grundade sig på en uppfattning af kronans skyldighet att i allmänhet tillhandahålla därför erforderliga medel, en uppfattning, hvars riktighet torde få anses gifven. Departementet ville därför föreslå, att samtliga för arméns officerare, underofficerare och manskap i kronans etablissemang upplåtna mäss- och samlingslokaler — med undantag af dithörande kök och ekonomirum — måtte eldas och belysas på statens bekostnad; dock skulle så icke ske med de lokaler, där marketenterirörelsen utöfvades af en entreprenör, enär uppvärmning och belysning i dem skulle bekostas af denne. Utgifterna för lyse borde dock få bestridas af statsmedel blott för tiden från revej till senast en half timme efter den s. k. tystnadssignalen samt i fråga om officers- och underofficersmässor under öfrig tid af dygnet endast, då lokalerna användes för militärt ändamål, såsom vidtagande af förberedelser för nattliga öfningar, hållande af föredrag i ämnen, som beröra tjänsten m. m. Kostnaderna för vatten i lokalerna, köken och betjäningsrummen däri inräknade, skulle gäldas af kronan,

hwaremot statsverket icke borde belastas med några utgifter för städning och öfrig renhållning. Någon nämnvärd ökning af utgifterna under anslaget till arméns kasernutredning m. m. torde härigenom icke komma att uppstå.

Eftersom kronan bestridt utgifterna för ifrågavarande mässars anordnande och till större delen för desammas möblering, synes mig däraf blifva en naturlig följd, att samma lokaler, i den mån de användas för militära ändamål, med afseende å eldning, belysning m. m. likställas med kasernetablissemangets öfriga lägenheter. Intendentsdepartementets förslag, som för öfrigt till allra största delen grundar sig på rådande praxis, torde därför icke innebära någon afvikelse från hittills följda principer. Blott i en punkt synes det mig innebära fara för orättvisa, nämligen däruti att kronan skulle underlåta att bekosta belysningen i de lokaler, där marketenterirörelse genom entreprenörer bedrefves. Ty om entreprenören skall vidkännas denna kostnad, är måhända den möjligheten icke alldeles utesluten, att han kan taga igen utgiften genom försämrade varor eller ökade priser, som manskapet sedan får vidkännas. För att förekomma detta synes det under alla omständigheter nödigt att utfärda särskilda kontrollföreskrifter. Systemet med manskapsmässarnas uthyrande till entreprenörer håller emellertid allt mer på att försvinna. Det skulle därför innebära en obetydlig kostnadsökning för staten, om äfven sådana manskapets mässlokaler, som innehafvas af entreprenörer, belystes och uppvärmdes på statens bekostnad. Till och med denna utsträckning af statens skyldigheter skulle i allt fall beräkningsgrunderna för kasernutredningsanslaget ej behöfva ändras.

Anslagsbehovet för år 1912.

Alldeles oafsedt frågan om uppvärmning och belysning af mässlokaler har dock föreslagits ändring af dessa grunder.

I de för 1910 års Riksdag framlagda beräkningarna upptogos: vissa belopp för fanjunkare och sergearter med vederlikar, 11 öre för hvarje manskapstjänstgöringsdag och 2 öre för hvarje hästtjänstgöringsdag. I förhållande till föregående år utgjorde detta en höjning med 1 öre för hvarje tjänstgöringsdag. Arméförvaltningen hade begärt en ökning af 2 öre per tjänstgöringsdag, men enligt hvad det vid 1910 års statsverksproposition fogade protokollet gifver vid handen, ansåg jag höjningen för år 1911 kunna begränsas till 1 öre, dock höll jag det icke för otroligt,

att ifrågavarande anslag på anförda skäl kunde behöfva ytterligare höjas.

Arméförvaltningen har nu anført, att med den omfattning, som infanteritruppförbandens kasertering komme att hafva fått in på år 1912, vore det af skäl, som i 1910 års statsverksproposition anförts, nödvändigt, att anslaget ökades; och ansåge arméförvaltningen denna ökning icke böra bestämmas lägre, än att anslaget för år 1912 måtte utgå med 12 öre per manskapstjänstgöringsdag och 3 öre per hästunderhållsdag.

Om detta arméförvaltningens förslag bifölles, skulle kasernutredningsanslaget under loppet af två år höjas med 2 öre per tjänstgöringsdag. Det kan ju förefalla vara väl mycket, men man måste betänka, hvilken betydlig förändring inträdt i fråga om de förhållanden, som ligga till grund för anslaget, framför allt den fortgående kaserteringen. Förr pågingo vapenöfningarna så godt som uteslutande de varma och ljusa sommarmånaderna, nu hafva de utsträckts att omfatta tiden omkring april—september. Härtill kommer, att i den mån truppförbanden kaserteras, tages kasernutredningsanslaget allt mer och mer i anspråk äfven under vintermånaderna för de till kasernerna förlagda skolorna. Skillnaden framgår tydligast, om man ser på de olika kostnader, som kasernutredningsanslaget fordom fått och nu får vidkännas för ett infanteriregemente. För ett indelt infanteriregemente uppgingo de förr till 1,500 à 2,000 kronor; nu uppgå de för ett dylikt truppförband till omkring 4,500 kronor, och för ett kaserneradt infanteriregemente stiga de till i medeltal öfver 25,000 kronor.

Enligt 1901 års härordning skall ifrågavarande anslag också vid öfvergångstidens slut vara höjdt icke blott med det öre per tjänstgöringsdag, som nu är i fråga, utan med ytterligare 1 öre.

Med anledning af hvad jag sålunda anført, anser jag mig icke kunna annat än tillstyrka arméförvaltningens förevarande framställning. Beräknas antalet manskapstjänstgöringsdagar på förut (sid. 108) angifna, af mig förordade sätt, blir ökningen i allt fall icke alltför betydlig.

I enlighet med hvad jag nu anført, har jag låtit beräkna anslagsbehovet för år 1912 (se bil. 71).»

I herr Thorssons i punkt 1:o härofvän omförmälda motion (n:r 146) föreslås en minskning i förevarande anslag med 475,550 kronor.

Då utskottet icke har något att erinra mot hvad Kungl. Maj:t föreslagit, får utskottet med hänvisning till hvad utskottet ofvan under punkterna 1:o och 3:o anført, hemställa,

att Riksdagen må, med afslag å herr Thorssons motion angående anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten, höja detta anslag, nu 1,777,056 kronor, med, i jämnadt tal, 122,530 kronor till 1,899,586 kronor.

6:o.

Uti punkt 26 af fjärde hufvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att minska anslaget till arméns sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag m. m., nu 376,593 kronor, med 4,407 kronor till 372,186 kronor.

Arméns
sjuk- och
veterinärvård
samt hof-
beslag m. m.

Departementschefen har beträffande detta anslag till åberopade statsrådsprotokollet yttrat följande:

»Detta anslag upptogs i statsregleringen för år 1911 till 376,593 kronor, beräknadt efter 2 öre för man och tjänstgöringsdag och efter 3,3 öre om dagen för hvarje kronan tillhörig häst, rusthållshäst eller legd häst.

Arméförvaltningen har anmält, att å anslaget torde från år 1910 finnas en behållning af omkring 32,000 kronor, men då denna väl behöfves för pågående förbättring af sjukvårdsmaterielen samt anskaffning af utredning till sjukhusen vid de nyuppförda kasernetablissemangen m. m., har arméförvaltningen ansett, att någon ändring af beräkningsgrunderna för ifrågavarande anslag icke bör ifrågakomma.

Äfven detta anslag anser jag emellertid med hänsyn till nämnda behållning kunna bära den nedsättning, som uppkommer, om antalet manskapstjänstgöringsdagar beräknas på förut (sid. 108) angifna, af mig förordade sätt. Anslagsbehovet för år 1912 skulle då uppgå till 372,185 kronor 97 öre (se bil. 72).»

I herr Thorssons i punkt 1:o härofvän omförmälda motion (n:r 146) föreslås en minskning i förevarande anslag med 86,463 kronor.

Utskottet, som äfven i fråga om detta anslag åberopar hvad utskottet ofvan i punkterna 1:o och 3:o anført, hemställer,

att Riksdagen, med afslag å herr Thorssons motion n:r 146 angående anslaget till arméns sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag m. m. i hvad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må minska nämnda

anslag, nu 376,593 kronor, med 4,407 kronor till 372,186 kronor.

Stockholm den 2 maj 1911.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Reservationer:

af herrar *F. W. Thorsson* och *K. V. Rydén*, som yrkat, att utskottet måtte hemställa:

beträffande *punkten 1:o*

att Riksdagen må med anledning af Kungl. Maj:ts förslag och herr Thorssons motion nr 146 minska anslaget till de värnpliktiges aflöning, inskrifning och redovisning m. m., nu 2,877,465 kronor, med 439,456 kronor till 2,438,009 kronor;

beträffande *punkten 2:o*

att Riksdagen må med anledning af Kungl. Maj:ts förslag och herr Thorssons motion nr 146 minska anslaget till arméns mathållning, nu 7,604,691 kronor, med 509,769 kronor till 7,094,922 kronor;

beträffande *punkten 3:o*

att Riksdagen må med anledning af Kungl. Maj:ts förslag och herr Thorssons motion nr 146 minska anslaget till arméns munderingsutrustning, nu 4,528,197 kronor, med 1,408,530 kronor till 3,119,667 kronor;

beträffande *punkten 4:o*

att Riksdagen må med anledning af Kungl. Maj:ts förslag och herr Thorssons motion nr 146 minska an-

slaget till arméns diverse intendenturbehof, nu 786,072 kronor, med 256,096 kronor till 529,976 kronor;

beträffande *punkten 5:o*

att Riksdagen må med afslag å Kungl. Maj:ts framställning minska anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten, nu 1,777,056 kronor, med 468,299 kronor till 1,308,757 kronor;

beträffande *punkten 6:o*

att Riksdagen må med anledning af Kungl. Maj:ts förslag och herr Thorssons motion nr 146 minska anslaget till sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag, nu 376,593 kronor, med 85,365 kronor till 291,228 kronor.

Det skulle här antecknas, att herrar *E. A. G. A. Wikander, K. Starbäck* och *A. Ekman* icke deltagit i förestående ärendes behandling inom utskottet, herr Starbäck på grund af arbete inom annat utskott.

Bil. nr 64

(till statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsväsenden den 13 januari 1911).

Beräkning

af antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga under år 1912.

	Tjänstgöringsdagar.		Summa tjänst- görings- dagar.	Däraf med penning- tillskott enligt § 35 mom. 2 värnplikts- lagen.
	å 0,20 krona.	å 0,50 krona.		
Infanteriet	2,869,250	1,428,150	4,297,400	—
Kavalleriet	593,001	66,318	659,319	206,359
Artilleriet	994,995	160,704	1,155,699	298,517
Ingenjörtrupperna	270,992	52,776	323,768	79,176
Trängen	275,860	125,550	401,410	—
Summa	5,004,098	1,833,498	6,837,596	584,052

Bil. nr 65

(till statsrådsprotokollet).

Beräkning

af statsanslaget för de värnpliktigas aflöning, inskrifning och redovisning m. m. år 1912.

	Kronor.	Summa kronor.
<i>Rullföringsväsendet å fastlandet:</i>		
Till rullföringsområdesbefälhafvare med biträden, enligt stat . . .	178,485 —	
» hyra, eldning, belysning samt städning af 74 expeditionslokaler å 500 kronor	37,000 —	
» bestridande af telefonafgifter	4,500 —	219,985 —
<i>Rullföringsväsendet å Gottland, förslagsvis</i>	10,000 —	
För tillsyn af förråd inom kompaniområdena, frivilliga öfningar m. fl. fredsätgärder å Gottland för landstormens användande vid krigstillfälle, förslagsvis	3,000 —	13,000 —
<i>Färdkostnader, förslagsvis</i>	—	350,000 —
<i>Mönstringskostnader m. m., förslagsvis</i>	—	25,000 —
<i>Penningbidrag, enligt vidfogade beräkning (Bil. nr 64) af de värnpliktigas vid hären tjänstgöringsdagar under år 1912:</i>		
5,004,098 tjänstgöringsdagar å 0,20 krona	1,000,819 60	
1,833,498 d:o » 0,50 »	916,749 —	1,917,568 60
<i>Penningtillskott, enligt vidfogade beräkning (Bil. nr 64), på grund af 35 § mom. 2 af värnpliktslagen för:</i>		
584,052 tjänstgöringsdagar å 0,20 krona	—	116,810 40
Summa kronor	—	2,642,364 —

Bil. nr 66
(till statsrådsprotokollet).

Beräkning

af statsanslaget för arméns mathållning år 1912.

	Summa kronor.	
Infanteriet.		
3,266,166 tjänstgöringsdagar à 0,58 krona	1,894,376	28
Kavalleriet.		
1,118,027 tjänstgöringsdagar à 0,58 krona	648,455	66
Artilleriet.		
1,023,095 tjänstgöringsdagar à 0,58 krona	593,395	10
Ingenjörtrupperna.		
313,170 tjänstgöringsdagar à 0,58 krona	181,638	60
Trängen.		
177,390 tjänstgöringsdagar à 0,58 krona	102,886	20
De värnpliktige.		
6,837,596 tjänstgöringsdagar à 0,58 krona	3,965,805	68
Summa kronor	7,386,557	52

Bil. nr 69

(till statsrådsprotokollet).

Beräkning

af statsanslaget för arméns munderingsutrustning år 1912.

	Kronor.		Summa kronor.	
Infanteriet.				
3,266,166 tjänstgöringsdagar à 0,33 krona	—	—	1,077,834	78
Kavalleriet.				
1,118,027 manskapstjänstgöringsdagar à 0,33 krona	368,948	91		
1,867,170 hästtjänstgöringsdagar à 0,10 krona	186,717	—		
114,268 underhållsdagar för hästar i depå à 0,05 krona	5,713	40	561,379	31
Artilleriet.				
1,023,095 tjänstgöringsdagar à 0,33 krona	—	—	337,621	35
Ingenjörtrupperna.				
313,170 tjänstgöringsdagar à 0,33 krona	—	—	103,346	10
Trängen.				
177,390 manskapstjänstgöringsdagar à 0,33 krona	58,538	70		
130,200 hästtjänstgöringsdagar à 0,10 krona	13,020	—	71,558	70
De värnpliktige.				
6,837,596 tjänstgöringsdagar à 0,33 krona	—	—	2,256,406	68
Summa kronor	—	—	4,408,146	92

Bil. nr 70

(till statsrådsprotokollet).

Beräkning

af statsanslaget för arméns diverse intendenturbehof år 1912.

	Summa kronor.	
Infanteriet.		
3,257,916 tjänstgöringsdagar (marschdagar frånräknade) à 0,06 krona	195,474	96
Kavalleriet.		
1,117,561 tjänstgöringsdagar (marschdagar frånräknade) à 0,06 krona	67,053	66
Artilleriet.		
1,023,095 tjänstgöringsdagar à 0,06 krona	61,385	70
Ingenjörtrupperna.		
313,170 tjänstgöringsdagar à 0,06 krona	18,790	20
Trängen.		
177,390 tjänstgöringsdagar à 0,06 krona	10,643	40
De värnpliktige.		
6,837,596 tjänstgöringsdagar à 0,06 krona	410,255	76
Summa kronor	763,603	68

Bil. nr 71

(till statsrådsprotokollet).

Beräkning

af statsanslaget för arméns kasernutredning samt ved,
ljus och vatten år 1912.

	Kronor.	Kronor.	Summa kronor.
Infanteriet.			
380 fanjunkare med vederlikar å 130 kronor . . .	49,400	—	
997 sergeanter med d:o å 100 » . . .	99,700	149,100	—
3,257,916 tjänstgöringsdagar (marschdagar frånräknade) å 0,12 krona	—	390,949	92
			540,049 92
Kavalleriet.			
66 fanjunkare med vederlikar å 130 kronor . . .	8,580	—	
156 sergeanter med d:o å 100 » . . .	15,600	24,180	—
1,117,561 manskapstjänstgöringsdagar (marschdagar från- räknade) å 0,12 krona	—	134,107	32
1,961,438 hästtjänstgöringsdagar å 0,03 krona	—	59,443	14
			217,730 46
Artilleriet.			
157 styckjunkare med vederlikar å 130 kronor . .	20,410	—	
395 sergeanter med d:o å 100 » . . .	39,500	59,910	—
1,023,095 manskapstjänstgöringsdagar å 0,12 krona . . .	—	122,771	40
1,028,145 hästtjänstgöringsdagar å 0,03 krona	—	30,844	35
			213,525 75
Ingenjörtrupperna.			
49 fanjunkare med vederlikar å 130 kronor . . .	6,370	—	
98 sergeanter med d:o å 100 » . . .	9,800	16,170	—
313,170 manskapstjänstgöringsdagar å 0,12 krona . . .	—	37,580	40
82,823 hästtjänstgöringsdagar å 0,03 krona	—	2,484	69
			56,235 09
Transport	—	—	1,027,541 22

	Kronor.		Kronor.		Summa kronor.	
Transport	—	—	—	—	1,027,541	22
Trängen.						
36 fanjunkare å 130 kronor	4,680	—				
110 sergeanter med vederlikar å 100 kronor	11,000	—	15,680	—		
177,390 manskapstjänstgöringsdagar å 0,12 krona	—	—	21,286	80		
130,200 hästtjänstgöringsdagar å 0,03 krona	—	—	3,906	—	40,872	80
Intendenturkåren.						
80 förvaltare å 130 kronor	—	—	—	—	10,400	—
Krigsskolan.						
2 fanjunkare å 130 kronor	—	—	—	—	260	—
De värnpliktige.						
6,837,596 tjänstgöringsdagar å 0,12 krona	—	—	—	—	820,511	52
Summa kronor	—	—	—	—	1,899,585	54

Bil. nr 72
(till statsrådsprotokollet).

Beräkning

af statsanslaget för arméns sjuk- och veterinärvård
samt hofbeslag m. m. år 1912.

	Kronor.	Summa kronor.
Infanteriet.		
3,257,916 tjänstgöringsdagar (marschdagar frånräknade) å 0,02 krona	—	65,158 32
Kavalleriet.		
1,117,561 manskapstjänstgöringsdagar (marschdagar frånräknade) å 0,02 krona	22,351 22	
5,358 stamhästar i 365 dagar eller 1,955,670 hästtjänstgöringsdagar		
242 rusthållshästari 44 " " 10,648 "		
504 ersättningsremonter från föregående år i 244 dagar eller 122,976 "		
504 nyinköpta remonter i 200 dagar eller 100,800 "		
504 stamhästar (beräknade att kasseras) i 30 dagar eller . . 15,120 "		
Summa 2,205,214 " å 0,033 krona	72,772 06	95,123 28
Artilleriet.		
1,023,095 manskapstjänstgöringsdagar å 0,02 krona	20,461 90	
2,449 stamhästar i 365 dagar eller 893,885 hästtjänstgöringsdagar		
220 ersättningsremonter från föregående år i 244 dagar eller 53,680 "		
232 nyinköpta remonter i 200 dagar eller 46,400 "		
220 stamhästar (beräknade att kasseras) i 30 dagar 6,600 "		
120 ökningsremonter i 92 dagar eller 11,040 "		
legda hästar i 116,260 "		
Summa 1,127,865 " å 0,033 krona	37,219 55	57,681 45
Transport	—	217,963 05

		Kronor.		Summa kronor.	
	Transport	—	—	217,963	05
Ingenjörtrupperna.					
313,170	manskapstjänstgöringsdagar à 0,02 krona	6,263	40		
143	stamhästar i 365 dagar eller 52,195 hästtjänstgöringsdagar				
13	ersättningsremonter från föregående år i 244 dagar eller 3,172				
13	nyinköpta remonter i 200 dagar eller 2,600				
13	stamhästar (beräknade att kasseras) i 30 dagar eller . . . 390				
3	ökningsremonter i 92 dagar eller 276				
	legda hästar i 29,962				
	Summa 88,595	2,923	64	9,187	04
Trängen.					
177,390	manskapstjänstgöringsdagar à 0,02 krona	3,547	80		
324	stamhästar i 365 dagar eller 118,260 hästtjänstgöringsdagar				
30	ersättningsremonter från föregående år i 244 dagar eller 7,320				
30	nyinköpta remonter i 200 dagar eller 6,000				
30	stamhästar (beräknade att kasseras) i 30 dagar eller . . . 900				
	legda hästar i 11,040				
	Summa 143,520	4,736	16	8,283	96
De värnpliktige.					
6,837,596	tjänstgöringsdagar à 0,02 krona	—	—	136,751	92
	Summa kronor	—	—	372,185	97